

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 42/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om besvärsnämnden för olycksfallsärenden och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 oktober 2010 en proposition med förslag till lag om besvärsnämnden för olycksfallsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 218/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Inka Hassinen, social- och hälsovårdsministeriet
- försäkringsdomare Olli Olanterä, försäkringsdomstolen

- ordförande Silja Romo, Besvärsnämnden för social trygghet
- ledande föredragande Petteri Immonen, Besvärsnämnden för olycksfallsärenden
- byråchef Olli Häkkinen, Besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden
- jurist Jarmo Pätäri, Akava r.f.
- juridisk ombudsman Markus Äimälä, Finlands Näringsliv
- chefsjurist Timo Koskinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juridisk ombudsman Risto Tuominen, Företagarna i Finland.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Avsikten är att det i lagen ska föreskrivas om besvärsnämnden för olycksfallsärendens uppgifter och sammansättning, om behandlingen av ärenden i besvärsnämnden och om grunderna för finansieringen av besvärsnämnden. Bestämmelser om rätt att söka ändring, besvärsväg, tid för sökande av ändring och försäkringsanstaltens självrättelse, rättelse av sakfel och skrivfel, rättelse och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut samt återkrav ska dock fortfarande ingå i lagen om olycksfallsförsäkring.

I propositionen föreslås inga väsentliga ändringar i fråga om besvärsnämnden för olycksfallsärendens uppgifter och sammansättning eller de allmänna principer som ska följas vid behandlingen av ärenden. En ändring som dock föreslås är att besvärsnämndens ordförande med uppdraget som huvudsyssla ska förordnas tills vidare. Vidare föreslås att systemet med suppleanter för ordförandena ska revideras så, att det för ordföranden med uppdraget som huvudsyssla och för vice ordförandena med uppdraget som bisyssla ska förordnas bara en gemensam suppleant som ska kunna vara ställföreträdare för alla

dessa personer. Det föreslås att förutsättningarna för den förstärkta sektionens sammansättning och beslutförhet stärks. Enligt förslaget ska man i besvärsnämnden för olycksfallsärenden införa förfarandet med s.k. endomarsammansättning och mildra sektionens beslutförhet i ärenden som gäller olycksfall i militärtjänst.

I denna proposition föreslås att lagen om besvärsnämnden för social trygghet, lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, lagen om studiestöd och lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Avsikten är att man i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden ska införa förfarandet med endomarsammansättning,

vars användningsområde också utvidgas i besvärsnämnden för social trygghet. Vidare föreslås att bestämmelserna om behandling av ärenden preciseras genom att det i lagarna föreskrivs närmare än förut om tillämpningen av förvaltningsprocesslagen i besvärsnämnderna. Motsvarande bestämmelser föreslås också ingå i den nya lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Vidare föreslås att de bestämmelser som gäller sammansättningarna när ärenden avgörs i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och bestämmelserna om förordnandet av vice ordförandena och medlemmarna i besvärsnämnden ska ändras.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser att de föreslagna ändringarna befäster besvärsnämnden för olycksfallsärendens position som ett rättskipningsorgan jämsides med domstolarna. Regleringen blir nu lagtekniskt sett likadan som i fråga om andra besvärsnämnder inom socialförsäkringen när bestämmelser om nämndens organisation tas in i en egen lag medan de materiella bestämmelserna om rätt att söka ändring och förfarandet i samband med det fortfarande finns i lagen om olycksfallsförsäkring.

Behandlingen av ärenden snabbas upp när man går in för ett förfarande med endomarsammansättning inte bara i nämnden för olycksfallsärenden utan också i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden. I besvärsnämnden för social trygghet kommer man dessutom att utvidga användningsområdet för förfarandet med endomarsammansättning. Utskottet understryker att de ärenden som behandlas i endomarsammansättning bör vara enkla och juridiskt klara medan ärenden som kräver mer utredning och en bredare juridisk bedömning ska överföras med stöd av den prövning som lagen medger för avgörande i en sektion. Det här är nödvändigt med tanke på rättssäkerheten.

De ärenden som behandlas i en besvärinstans på socialförsäkringens område är sådana till sin natur att det för den enskilda individens rättsskydd är viktigt att de behandlas i en sakkunnig sammansättning och tillräckligt snabbt. För att bibehålla medborgarnas tilltro till att avgörandena är rättvisa är det viktigt att rättskipningsorganet är oberoende. Därför måste bland annat de som bedömer en patients hälsotillstånd ha behövlig kompetens och dessutom var möjligast objektiva och opartiska. Sökandens tilltro till att de som avgör ett ärende är opartiska är av största vikt för att hela systemet ska upplevas som trovärdigt.

För att avgörandet av ärenden ska upplevas som trovärdigt är det likaså viktigt att besvärsnämnden ordnar muntlig förhandling när en part begär det. Om ett yrkande avvisas utan prövning eller genast förkastas eller om muntlig förhandling på grund av ärendets natur eller av någon annan anledning är uppenbart onödig kan nämnden låta bli att ordna muntlig förhandling. Utskottet hänvisar i detta sammanhang också till ett ställningstagande av riksdagens justitieombudman i ett avgörande som gällde besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. JO ansåg det viktigt att de som ansöker om pension i ett så tidigt skede som möjligt bereds tillfälle att i en

muntlig handläggning redogöra för sitt ärende och i synnerhet sin arbetsförmåga (Dnr 2708/4/04).

Utskottet föreslår en språklig ändring i 14 § 5 mom. i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden, i 8 a § 1 mom. i lagen om nämnden för arbetspensionsärende och i 12 a kqp. 3 a 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2, 4 och 6—10 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1, 3 och 5 enligt propositionen men 14 § i lagförslag 1, 8 a § och 5 mom. i lagförslag 3 och 12 a kap. 3 a § i lagförslag 5 med ändringar:

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 1

14 §

Behandlingen av ärenden

(1—4 mom. som i RP)

Besvärsnämnden kan undanröja ett lagakraftvunnet beslut av *en försäkringsanstalt* och förordna att ärendet ska behandlas på nytt i enlighet med vad som särskilt bestäms genom lag.

(6 mom. som i RP)

Lagförslag 3

8 a §

Ärenden som ska avgöras av en ordförande

Besvärsnämndens ordförande eller en vice ordförande avgör på föredragning de ärenden som gäller

(1 och 2 punkten som i RP)

3) återförvisande eller överföring av ett ärende i sin helhet till *pensionsanstalten* med anledning av ny utredning,

(4—6 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

Lagförslag 5

12 a kap.

Besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden

3 a §

Ärenden som ska avgöras av en ordförande

Oberoende av vad som föreskrivs i 3 § 2 mom. avgör besvärsnämndens ordförande eller en vice ordförande på föredragning ärenden som gäller

(1 och 2 punkten som i RP)

3) återförvisande eller överföring av ett ärende i sin helhet med (*utesl.*) anledning av ny utredning,

(4—6 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

ShUB 42/2010 rd — RP 218/2010 rd

Helsingfors den 1 december 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Håkan Nordman /sv

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.